УДК 172. 1
ББК 87.70

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНІСНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

О. В. Пішак
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу; 76019 м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15;
e-mail: philosophy@nung.edu.ua

У цій статті проаналізовано вплив інноваційних технологій на внутрішній духовний світ користувачів та формування моральнісної культури майбутніх спеціалістів інженерно-технічної галузі. Окреслено основні шляхи взаємодії людина – техніка – людина і прогнозовано розвиток сучасних комунікацій у найближчому майбутньому.

Ключові слова: *комунікація, моральнісна культура, етична відповідальність, інформаційні технології, творчість, власна ідентичність.*

Сьогодні інженерна діяльність утілилася в багатоманітні форми техносфери, визначила обличчя сучасної цивілізації та справила специфічний вплив на перебіг історії. Незаперечний внесок соціальної групи інженерів у життя сучасного суспільства є неоднозначним і вимагає уточнення, без якого важко однозначно судити про перспективи цивілізаційного та духовно-моральнісного проґресу. При цьому очевидно, що для подальшого поступального розвитку людству необхідне опертя на діяльність вільної та інтелектуально-творчої спільноти інженерів-особистостей.

XX сторіччя показало, що у проблемі відповідальності інженера перед історією та людством слід відрізняти позицію інженера-дослідника від позиції інженера-практика. Однак знелюднення технічної діяльності, що прогресує, на жаль, як зауважує В. Попов, «породжує думку, згідно з якою сучасне індустріальне суспільство неминуче формує “інструментально-техніцистський розум” інженерно-технічних працівників» [13, с.42]. Вітчизняні фахівці відзначають, що інженер з «інструментальним розумом» може діяти як позбавлений гнучкого й нормального людського інтелекту робот, який не зважає на людину й підпорядковує все інтересам техніки та виробництва. Звичайно, несправедливо приписувати подібний стиль мислення всьому корпусові інженерів, як і те, щоб перекладати на технічних працівників відповідальність політиків і юристів.

У різних формулюваннях і підходах ця проблема відобразилась у працях як західних дослідників, зокрема Н. Аббаньяно, Х. Арендт,

Ю. Габермаса, Т. Еріксена, Г. Ленка, П. Ріккера, А. Тоффлера, так і вітчизняних – М. Громико, І. Девтерова, В.Єгорова, А. Єрмоленка, О. Колесника, В. Лук'янця, А. Миронова, В. Попова, О. Соболь, В. Чуйко та інших.

Аналіз праць і публікацій, присвячений тематиці входження особистості в інформаційний простір, зростання залежності майбутнього соціуму від посиленого впливу індустрії інформації та знань, дозволив стверджувати, що ми крокуємо до «ґлобальної електронної цивілізації». Однак ґрунтовного дослідження, яке б відтворило вплив інноваційних технологій на формування моральнісної культури користувачів у мережі інформаційного простору, а саме майбутніх спеціалістів інженерно-технічної галузі, на сьогодні немає.

Тому метою статті є спроба з'ясувати, як сьогодні розв'язують проблеми етичної і соціальної відповідальності, творчості й особистісної самореалізації людини в мережі сучасного інформаційного простору, спрогнозувати розвиток електронних комунікацій у найближчому майбутньому і проаналізувати їхній вплив на формування внутрішнього світу та особистих переконань потенційного користувача.

Доба індустріалізації і пов'язане з нею швидке зростання сучасних інформаційних технологій пропонують кожному користувачеві активно включитися в мережу віртуального простору і цим суттєво збагатити свій інтелект. Розвиток світу як однополюсної системи у хвилі інформаційного суспільства привертає увагу людини пріоритетами вибору варіантів самореалізації, ідентифікації, екзистенційного надбання досвіду повсякденної реальності. В інформаційному світі людина отримує не тільки нові можливості для творчості та самовираження, але одночасно стикається з загрозливими для свого існування обставинами, які обумовлені результатами техногенної діяльності, нехтують творчі переконання людини. Швидкі динамічні процеси сучасного світу, які освоює людина завдяки інформаційним технологіям, проектують готові розумові запрограмовані рішення і, як наслідок, стандартизують культурну спадщину деструктивним способом.

Інформація, яку пропонують споживачеві, завжди орієнтована відносно визначених цінностей, його потреб у зовнішньому світі. Її організовують з розрахунком на те, щоб її розуміння створювало у реципієнтів інтерес до цих цінностей або навіть прагнення до досягнення мети, які часто пропонують у готовому вигляді. Часом у запропонованій інформації викладають спосіб поведінки і діяльності, які реально провадять до досягнення визначених цінностей і цілей, що нерідко можуть відбиватися на особливостях самодетермінації особистості. Сприйняття самої віртуальної реальності допомагає людині зорієнтуватися в тому, що конкретна ситуація не існує реально, а є результатом впливу на її сенсорні органи. Іншими словами можна сказати, що психіка людини віртуалізує реальність, тому в цьому випадку ми бачимо світ не таким, яким він є, а

таким, яким хочемо бачити, тобто реальність постає не реальною, а очікуваною і конструйованою.

Сьогодні дедалі частіше сучасні технології постають не тільки системами машин та інструментів, що функціонують, але й самі впливають на нашу свідомість і керують нею. У технічній цивілізації такого роду людина з конструктора світу перетворюється на об'єкт конструювання. В сучасному зорієнтованому суспільстві заздалегідь визначено умови та сенс існування людини. Хвилі технічних інновацій породжують відповідні психологічні й соціальні взаємини між індивідами та ситуації, в які включені люди-об'єкти. Перспективи розвитку та доля суспільства стають предметом маніпуляції науково-технічної еліти. У техніці людина за машиною не бачить саму себе. Така людина намагається переадресувати (в недалекому майбутньому) свої функції технічним об'єктам зі штучним «інтелектом», що самовідтворюють себе. Звідси – деантропологізація і деетизація людини, зведення людини, що мислить, та суверенної людини, що мислить, до «людини, що калькулює». («Не думай – ухвалюй рішення!» – такою є одна з команд комп'ютерної програми).

Все ж таки на зламі XX і XXI сторіч залишається загроза системної електронно-комп'ютерної технократії. За цих умов гуманістична філософія техніки не може виправдовувати претензії «електронної експертократії» на монополію ухвалення рішень, що стосуються приватного та громадянського буття незалежної людини. Керівники-технократи намагаються підпорядкувати «інтересам» технічних інновацій підконтрольні їм особистості, їхні моральні установки, звичаї й особисті стосунки людей. Вони зорієнтовані на передбачуваного працівника, який неухильно виконує або транслює накази. Це переводить людину в ранґ контрольованого зовні робота. Таку стратегію планують і пропаґують в ім'я абсолютизованого технічного проґресу, який веде до придушення людської особистості та індивідуального творчого рівня людини.

Як зауважує Н. Аббаньяно, італійський мислитель і основоположник позитивного екзистенціалізму, «людина сьогодні спроможна проектувати майбутнє, завдяки вибору можливостей, взятих із минулого». Оскільки сфера соціального життя переповнена вічними конфліктами і суперечностями, то індивід повинен намагатися віднайти порозуміння з собі подібними, справжня особистість може сформуватися тільки в солідарній спільноті. Тому, за словами Н. Аббаньяно, «головним часовим виміром екзистенції є майбутнє, однак не визначене майбутнє, в якому все можливе, а майбутнє, обмежене минулим, що лише дозволяє визначити можливості, які накреслюються» [1, с.462].

Якщо ще на кінець XIX та початок XX сторіччя переважали масове осмислення та перевірка надбань науки з подальшим ухваленням рішення про їх технічне впровадження в життя, то вже від середини XX сторіччя злиття наукового і технічного проґресу позбавило суспільство цієї духовної дії. Наукові здобутки тепер впроваджують у життя залежно від

рішень вузького кола спеціалістів, які, використовуючи слова «секретно», «комерційні і технічні таємниці», «державна таємниця» стосовно наукового відкриття, намагаються тримати суспільство осторонь нових досягнень. Такі обставини життя вимагають від людини будувати власний «хронотип досвіду буття», де присутня суверенна залежність від особистої волі, бажань, чуттєвості. Масове «будівництво» закритих (утаємничених) внутрішніх світів протиставляє особу суспільству, зупиняє комунікативне взаєморозуміння. Буття в ситуації постмодерну перетворило більшу частину комунікативних зв'язків, без яких суспільство взагалі існувати не здатне, на «ряд формальностей наративного характеру». Спілкування обмежується абстрактно-однозначними зв'язками, що забезпечують можливість взаємопорозуміння індивідів, кожний з яких закриває повноту особистого мікрокосмосу, не дозволяючи «чужим» споглядати «свою» душу: її біль, особисті мрії, чуттєві переживання, утаємничені надії тощо.

XX сторіччя, переосмисливши здобутки попередньої епохи, принесло нові зміни у світогляд сучасної людини. Завдяки інтенсивним зрушенням у сфері інформаційного простору людина отримала змогу піднятися на нові і вищі ступені розвитку, а світ своєю чергою став розумнішим, інтелектуальнішим, соціально зрілішим. Водночас, як зауважує О. Лосєва, «він значно роз'єднав людей, посилив закомплексованість, позбавив їх доброти, вніс у світову культуру зерна відчуження, незгоди, призвів людство і світову культуру до трагічної можливості самознищення» [10, с.154]. Сьогодні світ стає свідком страшної моральної хвороби – культурної глухоти, коли люди втрачають здатність чути одне одного. А наслідком цього є загроза важливій цінності людського життя: взаємозбагаченню і взаємопорозумінню, єдиній розкоші людини. Адже тільки пізнаючи людей, людина пізнає себе. Однак парадокси проґресу полягають в тому, що зростання диференціації знань і чимраз поглибленіша їх спеціалізація призводять до відчуження людей одне від одного, нерозуміння мови спілкування.

У новому трактуванні взаємовідносин людина – техніка – людина стає очевидною «придушувальна» перевага техніки, коли традиційні форми міжособистісного спілкування відходять на другий план. Відповідно до цього руйнується вироблена сторіччями система встановлення взаємопорозуміння і досягнення згоди. В засобах електронної комунікації найчастіше відбуваються викривлення мови, її видозміна, широке включення в неї сленґу. Однак, на думку А. Миронова, «небезпечним є не тільки сам факт подібних викривлень, але їх масовість, розширення соціального середовища користувачів мовного суроґату» [12, с.9]. І як наслідок цього наростає стан невизначеності, руйнуються ті основи, завдяки яким можна дещо сприйняти чи не сприйняти, у щось повірити чи не повірити, відбувається різке зниження «критеріальних реґістрів визначеності».

У сучасному світорозумінні електронні технології постали як своєрідне продовження тілесності, як її частковий суроґат. Вони є частковим суроґатом людської тілесності тому, на думку В. Лук'янця, що «здатні виконувати не абсолютно все, а тільки деякий спектр біосоціальних функцій природної людської тілесності» [11, с.245]. Тому саме перспектива, у рамках якої стають можливими дедалі «зухваліші» науково-технологічні перетворення інформаційно-гуманітарного середовища існування людини, фундаментальних першооснов життя самої людини, і постає інформаційно-геномною. Отже, в сучасних умовах, коли майбутнє людства перестає формуватися «самовпливом», коли воно значною мірою визначається характером, темпами, масштабами науково-технологічної активності планетарного соціуму, ця актуальність проблеми спричинює виклик людському буттю на планеті. І якщо це правда, що «ми оточені машинами, чиїх дій ми не спроможні передбачити, хоча ми самі їх винайшли й побудували, то це означає, що теоретичні труднощі природничих наук вдерлися в повсякденне життя на найвищому рівні» [2, с.280].

Увагу дослідників нині привертає той факт, що інформаційна парадигма в окремих своїх проявах машини до біологічних форм життя. Тобто інформація є засобом, який дає змогу редукувати життя лише до способів обміну інформації, збереження, перерозподілу її чи то в живому організмі, чи то в машинах. Своєрідно інформаційна парадигма зумовила трансформацію біологічної реальності на текстуальну або радше гіпертекстуальну, яка дає змогу порівняно легко екстраполювати цю інформацію в будь-яку сферу соціуму.

Сучасна людина чимраз більше пов'язує себе з миготливим екраном (телевізійним, комп'ютерним, рекламним, екраном мобільного телефона). Цей екран вона сприймає як вікно в об'єктивну реальність. Інноваційні технології «можуть не тільки формувати природні задатки людини, перетворюючи їх із віртуальних на реальні, але і формувати нові вміння і навички, новий рівень мислення, що сам по собі є передумовою творчої діяльності людини» [3, с.143]. Спостерігаючи свої емоції у відображенні, а точніше у проекції різних екранів, вступаючи в комунікацію з різними віртуальними «не-Я», людина в результаті просто перестає відрізняти своє власне, реальне «Я» від віртуального. Користувачі, посаджені за комп'ютери, отримали можливість скачувати інформацію з будь-якого питання. Це скачування відбиває у них інтерес і здатність до самостійних відкриттів. Відповідно проблеми співвідношення свідомості і реальності для більшості людей уже майже не постає: довіра до екрана призводить до знищення власної ідентичності. Свідомість людини, як зауважує Н. Громико, – «це екранна свідомість, в яку можна постійно втручатися, яку можна штучно розбирати і збирати, вводячи в неї потрібні "ідоли" ринку, театру, площі і т.д.» [4, с.16].

У дійсності новітні інформаційні технології – це продукт розвитку раціональної науки і потреби у вільному обміні інформацією. І передусім інформаційні технології породжують феномени, які перекривають можливості індивіда і фактично позбавляють його власних інформаційних основ. При цьому окрема людина позбувається не тільки основ для критичної оцінки інформації, а й узагалі позбавляється можливості самостійно формувати структуру своїх уявлень. Небезпека спостерігається не в самих по собі інформаційних технологіях, а в тій легкості, з якою наростання інформаційної щільності в середовищі людей видається за появу нової культури. Ця нестерпна «легкість» духовного буття – перша умова перетворення людини на піддатливий матеріал, який використовують визначені «структури», насамперед структури влади. Гігабайти корисної або розважальної інформації, потрапляючи у внутрішню порожнину душі, витягують із неї саме те, що потрібно владі, податливі і плановані форми лояльності.

Сьогодні ми маємо змогу простежити неймовірне зростання кількості сучасних інформаційних технологій, які спроможні влити нестримний і могутній потік інформації в усі ділянки людської психіки. Надзвичайно швидкий розвиток засобів електронної техніки і засобів зв'язку в суспільстві залучили до масової автоматизації різноманітних інформаційних процесів практично всі сфери людської діяльності. Оскільки наступний момент настає так швидко, що стає важко жити в теперішньому, користувач перебуває в ситуації напруженого очікування і намагається хоча б на мить заглянути в майбутнє, в якому «минуле і майбутнє, як ментальні категорії, перебувають під загрозою тиранії моменту» [7, с.13]. Це стає можливим завдяки мережі Інтернет, каналам супутникового зв'язку, електронній пошті, кишеньковим комп'ютерам, які перетворилися на головний ґенератор особистісного і суспільного проґресу. Сьогодні вони стали основними досягненнями в сфері сучасних інноваційних технологій і надали користувачеві переваги, які йому не можуть дати інші джерела інформації.

Новітні засоби зв'язку дозволили об'єднати розрізнені комунікаційні системи в ґлобальну мережу. Завдяки цьому людина отримала можливість обмінюватися інформацією з усією планетою, незважаючи на кордони та відстані. Попри численні загрози, які можуть виникнути через Інтернет, слід визнати, що Інтернет, за словами В. Іванова, «як сучасний засіб спілкування є поза конкуренцією, а його регулювання має віддаватися не правовим засобам, а зусиллям самих користувачів, тобто саморегулюванню» [8, с.42]. Хоча, будучи одним із символів сьогодення, зауважує О. Колесник, «Інтернет, з одного боку, унаочнює принципи всезагального зв'язку та відповідальності, виступає як структура, що впорядковує хаос, а з іншого – може постати тенетами, в яких легко заплутатися» [9, с.196].

Зовсім не випадково зі становленням інформаційного суспільства пов'язано підвищення вимогливості особистості і значення творчості в її самовизначенні, утвердження гуманістичних і демократичних принципів інформаційними засобами – забезпеченням вільного, індивідуального доступу до інформації. Активне залучення до інформаційного процесу дає можливість особистості не тільки вільно орієнтуватися в інтелектуальному просторі, але й створювати своє особливе, невідчужуване середовище, виступаючи при цьому повноцінним суб'єктом реалізації власного потенціалу. Створення віртуальних особистостей може збагатити людину, розвиваючи в ній здібності пристосування до нових умов, які стосуються роботи, сфери освіти, навичок взаємодії з передовими технологіями. Процес ґлобальної комп'ютеризації і перетворення всього людства на єдину інформаційну систему може виступити, як зазначає А. Миронов, «могутнім фактором розкриття творчих потенцій особистості, звільнивши людину, яка працює в природничо-науковій або гуманітарній сфері, у сфері мистецтва, в звичайному житті, від буденної, в деяких випадках формальної праці» [12, с.30].

Свобода особистості в умовах її надійної соціальної і правової захищеності і доступність найрізноманітнішої інформації стають головним критерієм сучасної демократії. Умови для повноцінного розвитку особистості формуються через подолання непереборного на сучасному етапі історії людської цивілізації феномену відчуженості, рівноцінного суспільному «розмагнічуванню» індивідуальності. Як зауважує В. Ларцев, дія подібного феномену нагадує ланцюгову реакцію, коли продукт фізичної або інтелектуальної праці відбирають у неї, концентруючи в руках посередників, зайнятих присвоєнням, розподілом і перерозподілом матеріальних і духовних благ. Після цього виникає відчуженість особистості від суспільства, суспільства від біосфери, людини від людини. І для того, щоб цей процес не досяг критичного рівня, вирішальна роль належить інформації, насамперед соціальній, як найбільш узагальнюючій і загальнодоступній, на відміну від інформації технічної чи природничо-наукової.

Як зауважує американський соціолог і футуролог О. Тоффлер, в основі інформаційного суспільства має бути не координація форм власності, а прилучення до інтелектуальних технологій. Відповідно до цього головною цінністю стає інформація. А що однією з характерних рис інформаційної технології є її здатність необмежено розширюватись, то завдяки такому способові функціонування інформація має можливість передаватися і поширюватися в різних комунікативних системах. Як зазначає А. Яровий, за словами відомого Б. Ґейтса, керівника фірми «Microsoft», «майбутнє за інтелектуальними інформаційними технологіями та системами, які сприймають і розуміють людську мову, друковані та рукописні тексти, обробляють і розуміють різноманітні зображення, креслення, сприймають просторові та звукові сцени» [14, с.143].

У XXI сторіччі ситуація проґресивних технологічних змін ускладнюється тією обставиною, що у процес практичної реалізації досягнень фундаментальної науки втручається інформаційна революція. Технократичне мислення значною мірою визначає порядок життя та самоусвідомлення сучасного суспільства. У свою чергу суспільство дедалі більше схиляється до того, щоб вбачати в техніці вирішальний фактор суспільного та культурного розвитку. Сам факт появи конструктивних зрушень у сфері інформації не мав би неґативних наслідків, якби не її експлуатація технічних систем, які посилюють «пресинґ» на індивідуальну і колективну психіку людини і породжують загрозу тоталітарних маніпуляцій нею. З *одного боку*, ґлобалізація супутникових телекомунікацій, індустрія інформаційних технологій створюють колосальні можливості для розширення міжлюдського спілкування на різних рівнях, а з *другого* – призводять до появи потужної бази для реалізації технічної практики тотального електронного контролю над особистістю.

Хоча не можна не погодитися з тим, що «інноваційні технології дійсно відіграють важливу роль у примноженні знань, однак, з іншого боку, вони абсолютно безсилі у примноженні розуму, який можна конструювати лише за взірцем людського» [6, с.136]. Що ж до свободи особистості, визнаної загальнолюдської цінності, то вона передбачає свободу іншої особистості. Спроба врівноважити історично виправдану, занепалу для міжособистісного спілкування свободу і свободу, надану інтенсивною інформатизацією і яка випереджає сприйняття соціальних і моральних норм, становить чималий ризик з погляду порушення прав особистості. Відповідно загострюється проблема особистісної культурної спроможності – наскільки індивід, кожна окрема людина володіє індивідуальною свободою, усвідомленням своїх власних можливостей щодо активного відповідального ставлення до об’єктивної ситуації у світі.

Відтворюючи високі технології, які продукують матеріальні і духовні умови для задоволення індивідуалізованих потреб людей, інформаційне суспільство породжує нові загрози, зокрема й щодо стандартизації умов життєдіяльності. Простежується така ситуація, коли інформація починає диктувати особистості свої закони, часом всупереч усвідомленим завдяки цій самій інформації індивідуальним потребам і інтересам.

Неоднозначне ставлення дослідників до зазначеної проблеми вимагає від нас розгляду як позитивних, так і неґативних рис сучасних інформаційних технологій. Що ж до позитивних, то слід зазначити такі: об’єктивність, структурованість і автоматизація знань, здатність ефективно допомагати у розв’язанні проблем, доступність, невтомність. Інноваційні технології дають нову свободу пересування світом, можливість створити поточні, такі, що оновлюються, колективні тексти, роблять доступним становлення тексту, виносять творчий процес на публічний огляд. Неґативні боки є невіддільними від позитивних і полягають у тому, що знання механізуються, стають суто технічними, недооцінюється

їх ціннісний бік. Сучасні засоби спілкування ніколи не зможуть замінити людини, вони не володіють емоціями і волею, не здатні ухвалювати рішення на основі інтуїції.

І навіть якщо комп'ютерна цивілізація і веде до звільнення людини від рутинної праці, все ж у ній прихована небезпека алгоритмізації і знеособлення людського життя, що викликає загострення бездуховності і може призвести до катастрофічного наростання самотності користувача. І проблема не в тому, що людина не готова витримати спокусу комп'ютером, і не в тому, що духовний і особистий проґрес відстає від технічного, а в тому, що культурний проґрес відстає від проґресу цивілізації. Звільняючись від виробничої сфери, люди можуть постати перед загрозою втратити сенс життя – через неготовність до творчої актуалізації, якої дедалі більше потребує навколишній світ.

Тому для сучасного світу стає доволі важливим і актуальним саме завдання розвитку ідеї і практики творчої реалізації у сфері моралі і культури. Відзначимо, що творчість і новизна, характерні для людини, переважають усе те, чого вдалося досягти в розвитку комп'ютерних технологій, адже людський досвід володіє багатьма здатностями, які важко навіть відобразити в комп'ютерах. Як зауважує І. Девтеров, «творчість як основа будь-якої діяльності стає творчістю мережевою, люди навчилися "думати в комп'ютері", процеси мислення активізуються автоматично з появою диспозиції "обличчя – дисплей"» [5, с.11]. Можливо, системи штучного інтелекту навчаться краще сприймати і перевершувати різноманітні людські здатності у виконанні специфічних завдань, і це буде найефективнішою допомогою, але тільки за умови, що слід пам'ятати про обмеженості цих систем. Мозок уже недостатньо забезпечений інформацією для повноцінної роботи, якщо він не «підключений» до світової Мережі, до банків даних, що стали активним продовженням людської пам'яті, яка опосередковано бере участь у творчому процесі, у процесі ухвалення рішень, у кожній мережевій або немережевій формі людської діяльності. Людина, включена в культуру, зауважує А. Бистрова, «найповніше несе в собі можливість координації своїх здібностей, задатків і інтересів з тим середовищем, у просторі і часі якого вона існує, діє, розвивається» [3, с.145]. Володіючи масштабною інваріантністю, кожна людина «відмінно-тотожна» стосовно інших, несе в собі всі аспекти «Універсуму культури». Такою універсалією вбачається багатьом соціальним дослідникам сьогодні саме моральнісна царина як «фундаментальний імперативно-ціннісний досвід людства» з виявлення духовних засад людської спільноти, міжособистого єднання, гармонізації людських взаємин, поєднаності людини зі світом.

Отже, розвиток загальнолюдської культури, нові інформаційно-технологічні особливості її розвитку вимагають формування творчої людини, професійного фахівця, спроможного розв'язувати проблеми, що виникають у ході особистісної самореалізації і суспільного проґресу за-

галом. Адже в умовах, коли інноваційні технології завойовують дедалі позиції в розвинутих суспільствах, проблема самовизначення людини, її самості, здатності до самостійного творення стає чимраз актуальнішою. Тут ідеться не лише про її збереження, а й про можливості подальшого розвитку власної унікальної індивідуальності. А це у свою чергу вимагає вибору таких тенденцій розвитку сучасних інформаційних технологій, в яких пріоритетом були б загальнолюдські цінності, що не тільки змушують замислитися над метою людського життя, а потребують мудрості і чутливості, яка виходить за межі технологічних знань.

Література

1. Аббаньяно Н. Структура экзистенции. Введение в экзистенциализм. Позитивный экзистенциализм; [пер. с итал. А. Л. Зорина] / Н. Аббаньяно. – СПб.: Алетейа, 1998. – 603 с.
2. Арендт Х. Між минулим і майбутнім [пер. з англ. Вілен Черняк] / Х. Арендт. – К.: Дух і Літера, 2002. – 321 с.
3. Быстрова А. Н. Универсум культуры и универсальность человека / А. Н. Быстрова // Философские науки. – М.: Гуманитарий, 2005. – № 7. – С. 133–145.
4. Громыко Н. В. Новые информационные технологи и судьба рациональности в современной культуре (Материалы «Круглого стола») / Н. В. Громыко // Вопросы философии. – 2003. – №12. – С. 3–52.
5. Девтеров І. В. Вплив світової культури на формування Internet-контенту / І. В. Девтеров // Вісник НТУУ: Філософія. Психологія. Педагогіка. – К., 2002. – Вип. 2. – С. 7–14.
6. Егоров В. С. Философия открытого мира: [монография] / Виктор Серафимович Егоров. – М.: Моск. психолого-социальный ин-т: Воронеж. изд-во НПО «МОДЭК», 2002. – 320 с.
7. Еріксен Т. Г. Тиранія моменту: швидкий і повільний час в інформаційну добу [пер. з англ. Віктор Дмитрук]: [монографія] / Томас Гілланд Еріксен. – Львів: Кальварія, 2004. – 196 с.
8. Іванов В. Комп'ютерні мас-медіа на межі століть / В. Іванов // Актуальні питання масової комунікації. – 2002. – Вип. 3. – С. 41–46.
9. Колесник О. С. Інтернет та «містична співпричетність»: структура хаосу / О. С.Колесник // Збірник наукових статей: Людина і культура в умовах глобалізації. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 400 с.
10. Лосева О. А. Социальная детерминация исследований языкового общества в XX–XXI вв.: / О. А. Лосева, И. А. Новикова // Вестник Российского философского общества. – 2006. – 1(37) – С. 153–156.
11. Лукьянец В. С. Глобализация. Технонаука. «Зловещее изменение мира» / В. С. Лукьянец // Збірник наукових статей. Людина і культура в умовах глобалізації. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 400 с.
12. Миронов А. В. Техноэтика: ответ на актуальне проблемы перехода к устойчивому развитию / А. В. Миронов // Вестн. Моск. ун-та. Сер.7. Философия. – 2004. – №3. – С. 3–13.

13. Попов В. Технократичні орієнтації XX сторіччя / В. Попов // Філософська думка. – 2006. – №2. – С. 35–50.
14. Этические проблемы компьютеризации. Реферативный сборник: [монография] / [под ред. В. А. Виноградова, А. Н. Авдулова, В. П. Зинченко и др.]. – М., 1990. – 156 с.

Стаття надійшла до редакційної колегії 6.12.2012 р.
Рекомендовано до друку докт.філос.наук, професором ***Скальською Д.М****,*
докт.філос.наук, професором ***Возняком В.С.*** *(Дрогобич)*

INFLUENCE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IS ON FORMING OF MORAL CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS OF OIL AND GAS INDUSTRY

O. V. Pishak
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas;
76019, Ivano-Frankivsk, , Karpatska str., 15;
e-mail: philosophy@nung.edu.ua

In this article influence of innovative technologies is analyzed on inner spiritual world of users and forming of moral culture future specialists of technical branch. The basic ways of co-operation are outlined man-technique-man and development of modern communications is forecast in the nearest future.

Key words: *communication, moral culture, ethic responsibility, information technologies, work, own identity.*